

Національний
банк України

Результати опитування керівників
підприємств **Тернопільської**
області щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2021 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Тернопільської області в IV кварталі 2021 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Тернопільської області** у IV кварталі 2021 року свідчать, що респонденти очікують незмінних обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та **позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств** у наступні 12 місяців. Прогнозується вища інфляція та послаблення девальваційних процесів.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **обсяги виробництва товарів та послуг в Україні на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 36.4%) (графік 1), у цілому по Україні – 8.3%;
- **зростання цін на товари та послуги вищими темпами:** 70.0% респондентів очікують, що зростання цін перевищить 7.5% (у попередньому кварталі – 45.5%), у цілому по Україні – 61.3%. **Головним чинником інфляції** респонденти називають витрати на виробництво. Набагато вище, ніж у попередньому опитуванні, оцінено вплив цін на світових ринках (графік 2);
- **помітне послаблення девальзації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 55.6% респондентів (у попередньому кварталі – 81.8%), у цілому по Україні – 72.2%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств нижчими темпами:** баланс відповідей – 10.0% (у попередньому кварталі – 30.0%). У цілому по Україні – 9.7% (таблиця);
- **загальні обсяги реалізації виробленої продукції на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у III кварталі 2021 року – 30.0%) (таблиця). Водночас респонденти очікують значне зменшення обсягів реалізації на зовнішньому ринку: баланс відповідей – «мінус» 16.7% (у попередньому кварталі – 25.0%). У цілому по Україні очікується зростання обсягів реалізації: баланси відповідей – 21.8% та 20.6%;
- **зростання інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар нижчими темпами: баланси відповідей – 11.1% та 22.2% відповідно (у попередньому кварталі – 20.0% та 40.0% відповідно). У цілому по Україні баланси відповідей – 6.9% та 19.1% відповідно;
- **збільшення кількості працівників** на своїх підприємствах нижчими темпами: баланс відповідей – 20.0% (найвищі очікування серед регіонів) (у попередньому кварталі – 36.4%) (графік 4). У цілому по Україні керівники підприємств прогнозують помірне зростання кількості працівників: баланс відповідей – 2.9%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства, високими темпами:** баланси відповідей – 88.9% та 62.5% відповідно (у попередньому кварталі – 54.5% та 44.4% відповідно) (графік 6). На подорожчання товарів/послуг власного виробництва, за оцінками респондентів, найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали та енергоносії, а також вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат на оплату праці одного найманого працівника** стрімкішими темпами, ніж **на одиницю продукції:** баланси відповідей – 100.0% та 66.7% відповідно (у III кварталі 2021 року – 80.0% та 40.0% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти назвали занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали (графік 5).

Очікування щодо зростання потреби в позикових коштах найближчим часом послабилися (графік 8). Більшість підприємств, що планують брати банківські кредити (60.0%), надає перевагу національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом пом'якшилися (графік 9). Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами, невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання та наявність інших джерел фінансування (вплив останніх двох чинників посилюється) (графік 10).

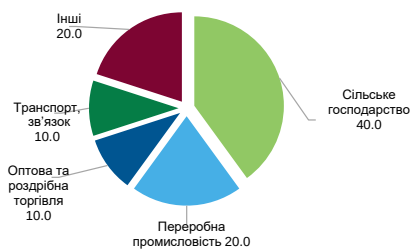
90.0% респондентів області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 98.1%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

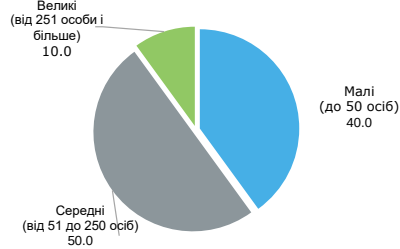
- **поточний фінансово-економічний стан задовільний:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 18.2%). У цілому по Україні фінансово-економічний стан добрий – 7.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва вищий, ніж нормальний:** баланс відповідей – 16.7% (у попередньому кварталі – «мінус» 14.3%);
- **дефіцит виробничих потужностей.** Підприємства області неспроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних ресурсів: баланс відповідей – «мінус» 12.5% (у III кварталі 2021 року – «мінус» 25.0%).

Паспорт вибірки^{1,2}

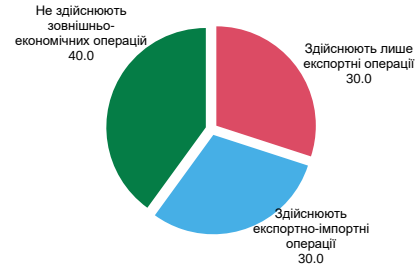
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

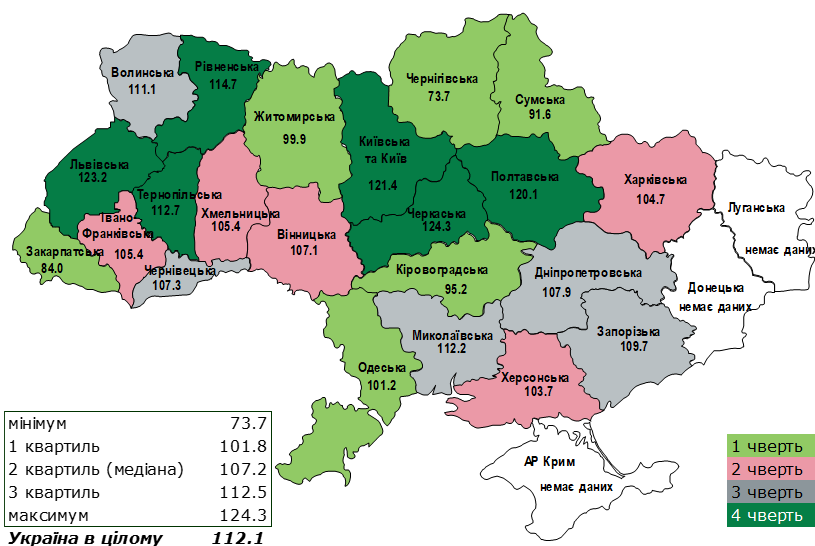

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 04–25 листопада 2021 року;
- опитано всього 10 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Тернопільської області щодо ділової активності (за складовими)

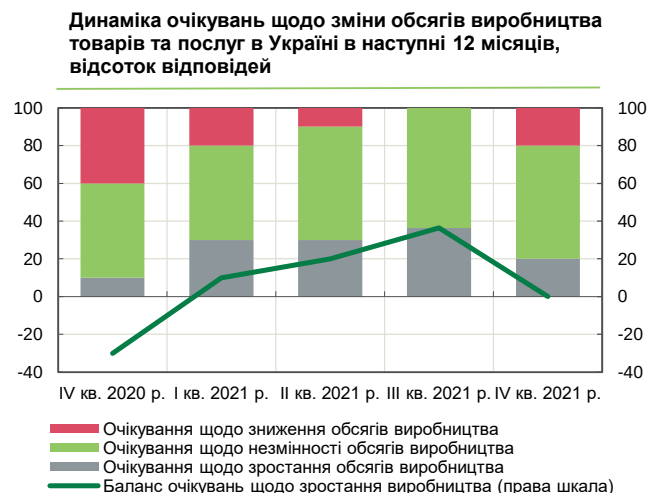
Баланси відповідей, %					
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	IV кв. 2020 р.	I кв. 2021 р.	II кв. 2021 р.	III кв. 2021 р.	IV кв. 2021 р.
фінансово-економічного стану	11.1	0.0	30.0	30.0	10.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	20.0	10.0	0.0	30.0	0.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	22.2	-25.0	33.3	20.0	11.1
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	10.0	-10.0	55.6	40.0	22.2
кількості працівників	10.0	10.0	20.0	36.4	20.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

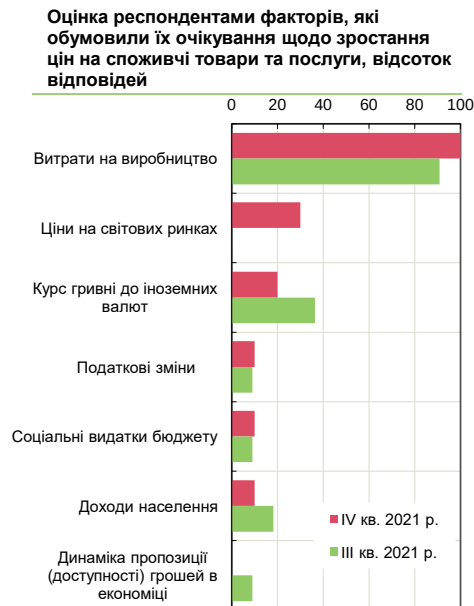
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

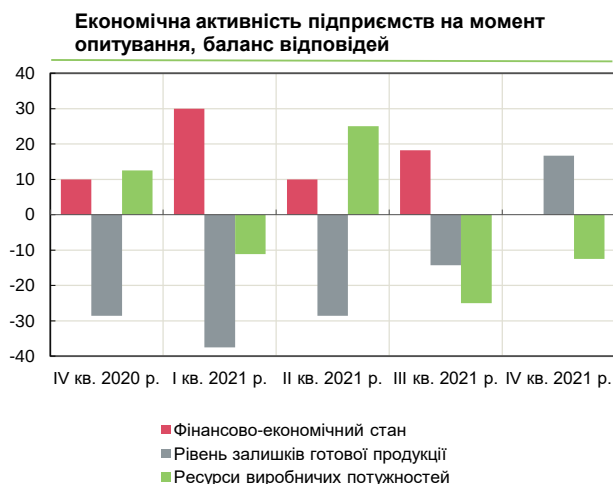
Графік 1

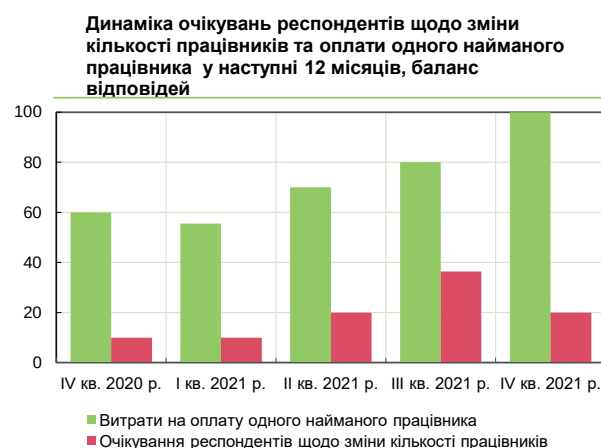
Графік 2

Графік 3

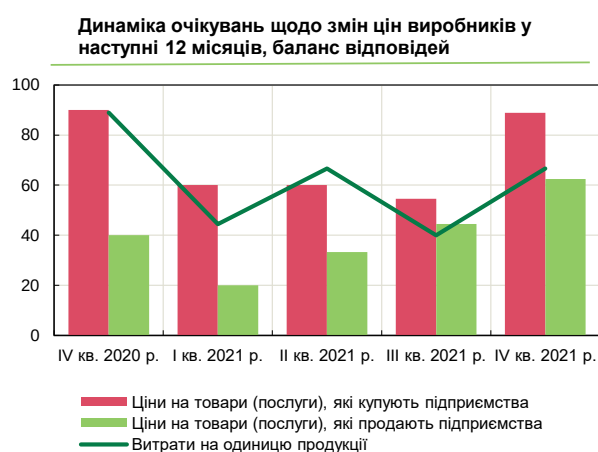
Графік 4

Графік 5

Графік 6

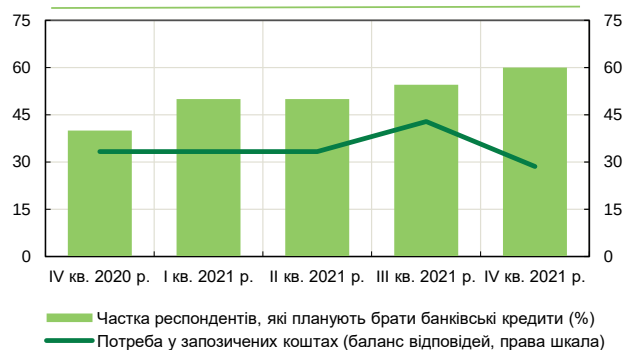
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

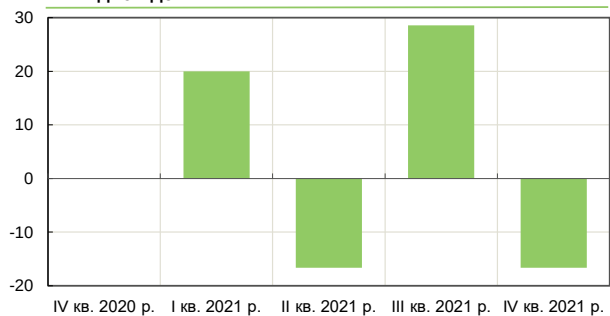
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

